

נר שמואל



לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יום ראשון ז' בשבט תשע"ז

שו"ת סיכום הדף היומי

מ"ל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

גיטין - ל"ה

1. מה הטעם שבתקופה מאוחרת נמנעו להשיבע את האלמנה הבאה להפרע מנכסי יתומים? מעשה באדם, בשני בצורת, שהפקיד דינר זהב אצל אלמנה, והניחתו בכד של קמח, ואפאתו בפת ונתנתו לעני. כשהגיע בעל הדינר לתבוע אמרה לו: 'הנה סם המות באחד מבניה.. אם נהניתי מדינרך כלום' אמרו: לא היו ימים מועטין עד שמת אחד מבניה, וכששמעו חכמים בדבר, אמרו: אם השוגג - נענש כך, הנשבע על שקר - על אחת כמה וכמה. הטעם שונענשה, כיון שהרויחה עובי דינר שבפת. **הטעם שרק באלמנה חוששים** - כיון שבהיא הנאה שטורחת לפני יתומים, תורה היתר שנטלה שכר טרחה.
2. בב"ד שבועת הדיינים בנקיטת ספר תורה ועונשה חמור, ודאי שנמנעו להשיבעה. האם נמנעו גם חוץ לבי"ד שזה מדרבנן?
 - א. בסורא שנו בשם רב ושמואל - משביעין.
 - הקשו - הרי רב לא היה מגבה כתובה לאלמנה כיון שלא השביעו, ולפ"ז יכול היה להשיבעה בחוץ. קשיא.
 - ב. בנהרדעא שנו - לשמואל - משביעין. לרב - אין משביעין, ורב לשיטתו שלא היה מגבה כתובה לאלמנה. **הטעם שרב לא סמך על נדר** - כיון שבשנות רב היו קלים הנדרים בעיני בני אדם.
3. אלו מעשים הובאו בענין שיטתו של רב?
 - א. אלמנה שבאה אצל רב הונא לגבות כתובתה מיתומים, וקפצה ונשבעה מעצמה שלא נהנתה כלום מכתובתה. פסק רב הונא: מודה רב בקופצת.
 - ב. אף רבה בר רב הונא לא רצה להשיבע [משום רב ורב הונא] ובקשה אלמנה, לכל הפחות מזונות. אמר לה אף מזונות אין לך כיון שפסק שמואל 'התובעת כתובתה בב"ד - אין לה מזונות'. כיון שגילתה דעתה שרצונה להנשא. אמרה לו 'הפכו את כסאו'. **כיון שעשה לי שתי חומרות: כרב, שלא מגבה כתובה, וכשמואל להפסיד מזונות.** 'הפכוהו והקימוהו' ואעפ"כ לא ניצל מחולי.
4. כיצד פסק להלכה רב יהודה, לרב ירמיה ביראה? להדיר בב"ד כתקנת ר"ג, ולהשיבע חוץ לבי"ד כשמואל, ותעשה בקול שיפול באוזני כדי שלא תקבע הלכה כרב הונא שלא היו מגבין אלמנה.
5. שמואל: גרושה - משביעין אותה. משמע שע"ז נדר אינה גובה, כיצד מתיישב עם הכתב בי"ד ששלחו מארץ ישראל לבלל שהיה כתוב בו שהדירוהו? שם היה מדובר בגט יבמין של אלמנה. יבמה נתן לה גט לפוסלה על האחין, והיא באה לגבות כתובה מנכסי בעלה הראשון שנתאלמנה ממנו.
6. האם רבן גמליאל הזקן התקין שתהא נודרת גם כשכבר נישאת לאחר בשעת גביית הכתובה?
 - א. רב הונא - לא. כיון שיש לחוש בעלה יפר לה, אבל קודם שנישאת אין לחוש כיון שאין הבעל מיפר בקודמין. ובשלא נישאת אין לחוש שתלך לחכם שיתיר לה, כיון שצריך לפרט הנדר, וחכם שישמע לא יתיר לה.
 - ב. רב נחמן - אפילו אם נישאת, מדירים אותה בעשרה וסבר כהתנא שאין לו הפרה. אמנם יש תנא הסובר שאף נדר שברבים יש לו הפרה ורב הונא כשיטתו.
7. הנשאל לחכם האם צריך לפרט הנדר?
 - א. רב נחמן - אינו צריך, כיון שאם יצטרך, פעמים שיחתוך דיבורו והחכם מיפר רק על דעת מה ששמע.
 - ב. רב פפא - צריך, שמא נדר על דבר איסור כגון גיבוי כתובה, וכגון יאסרו פירות העולם אם אעבור עבירה.